

penfion for ikke at falde det Offentlige til Byrde. Der var to Sider af den samme Sag, og det har i høi Grad forbauget mig, at det ærede Medlem, som var Forslagsstiller, har frastaldet dette og sagt, at kun den ene Side af Sagen var den eneste væsentlige. Her ydes direkte, kontant Tilskud til den Enkelte til Opnaaelse af hans Fornødenheder. Fornødenheder er naturligvis her brugt i vidt Omfang; man kan nu strides om, hvilke Fornødenheder der ere de væsentligste og vigtigste for Samfundet og de Enkelte — Fornødenhedernes Antal er legio — og har Staten først anerkjendt sin Blikt til eller lyst den Fremgangsmaade i Kulb og Kjøb, at Staten træder til med direkte Tilskud til den Enkelte uden at søge hverken at kunne eller ville drage Grændsen, ere vi inde paa helt andre Baner end dem, hvorpaa Lovgivningen hidtil har beoøget sig. Tilskudenes Størrelse er her ikke afgjørende; vil man Maalet, maa man ogsaa ville Midlerne, og i Konsekvens deraf bør man lade Staten give de $\frac{2}{3}$ eller $\frac{3}{4}$ og Individerne den ene Trediedel eller den ene Fjerdedel, hvis Formaalet ikke kan naas paa andre Vilkaar. Sæt, at det ikke er nok med $\frac{1}{3}$; at Alt bliver ved det Gamle med den ene Trediedel; vil man saa have Sagen gennemført, er Konsekvensen nødvendigvis den, at man stadig forøger Statens Bidrag og indskrænker det Offer, man fordrer af den Enkelte. Jeg tror, at man maa gjøre sig klart, om man vil acceptere Konsekvenserne, de store og vidtgaende Konsekvenser, der ligge i dette Forslag, og det ikke alene for denne Lovs Bedkommende, men ogsaa paa alle de andre beslegtede sociale og humane Omraader; man maa være klar over, om man vil lade Staten være den Samfundsmagt, der overtager Væsenet af de store sociale og humane Opgaver, medens man hidtil væsentlig har overladt dem til Samfundet selv, til Individier, Foreninger og Mellemledet mellem Staten og Individierne, nemlig Kommunerne, som staa ganske anderledes nær ved den Enkelte end Staten. Man maa ophøre med, som hidtil, — jeg erkjender naturligvis, at den historiske Udvikling udviser mange Anomalier, det er klart — at sondre imellem, hvad man betragter som Statens Opgaver efter disse Opgavers egen Natur og Væsen, som man bliver enig om bedst egne sig til Udøvelse af Staten, og saa saadanne Opgaver, som man netop mener, at Staten ikke er den Bedste til at løse, og som helst maa overlades til Individierne og de mindre Samfund. Skal nemlig Alderdomsforsørgelsen for den Enkelte overtages af Staten, saa veed jeg ingen human Opgave,

som Staten ikke med samme Ret kan paatage sig. Jeg nævned, at man maatte henvisse det til Individierne eller til mindre Foreninger — Staten behøver jo ikke derfor at staa hold og sjendelig deroverfor — kort sagt, at Spørgsmaalets Løsning burde ske ikke ved Staten, men paa anden Maade; jeg maa derfor nærmere forklare dette „paa anden Maade“. Det vil i dette Tilfælde sige, at man ikke skal standse eller hæmme, hverken direkte eller indirekte, de Bestræbelser, som hidtil ere udfolbede for at fremme denne Sag, for at vække Interesse for den og søge at faae den til at staa Rod i Befolkningen. Den støder paa store Vanstieligheder, som jeg har nævnt, og som ere af meget forskjellig Art, og ikke mindst har den den Vanstielighed at overvinde, at de, som kalde sig deres Venner, som særlig skulde støttes i denne Sag, ere de, som mest pusle til Hadet mellem Samfundsklasserne, og som mest gjøre det umuligt netop for dem, der vilde støtte Sagen, undertiden næsten for deres egen Værdigheds Skyld, at udfolde de Bestræbelser, de ellers kunde ønske at udfolde. Den faktiske Tilstand er jo den, at Kommunerne have Fattigbyrden. Man kan ræsonnere, hvorledes man vil, om hvad der nærmest er Statens Opgave, og hvad der nærmest er Kommunens, faktisk have Kommunerne her i Landet Fattigbyrden, og Fattigvæsenet er, naar man ser bort fra den undertiden haarde Udøvelse og de strenge Fordringer, der i mange Henseender maa stilles, i sit Væsen en human Foranstaltning. Der er visse Arter af Fattigpleie, som Staten som Undtagelse maaske kan siges at ligge nærmest til at tage sig af, og som den ogsaa delvis tager sig af, nemlig Omførgen for Sindssyge, Idioter osv., kort sagt for de Uhelbredelige. Det er en Opgave, som tilbørlig ligger over Kommunernes Kræfter, og som fordrer større Statsanstalter og en nærmere Forbindelse med Videnskaben og de aandelige Centra, men det forandrer ikke Forholdets Natur, at her paahviler den humane Omførg væsentligt Kommunerne, forsaavidt Loven befaler det, og Kommunerne have ogsaa større Egvner i saa Henseende end Staten, thi det personlige Kjendskab til Individierne er af stor Betydning, det, at Ydelserne erlægges af dem, der skulle udrede dem, gjør, at den rette Begrændsning ogsaa i sinantfjel Henseende langt lettere opnaas, end naar Opgaven stilles til Staten, og saa have de en direkte Fordel i, at de tvungne, humane Foranstaltninger kunne afløses af frivillige. Det er derfor min Opfattelse — jeg vil ikke blot være negativ her, jeg kan ganske vist ikke stille fuldstændig udarbejdede Forslag, men det har heller ingen Anden gjort — at den Wei, der bør gaas,